ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 105

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ՇԱԲԱԹ 29 ՄԱՐՏ 1846

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

Այս օրագրութեան որ կը հրատարակի իւրաքանչիւր շաբաթու ... գինն ... տարեկան ... գինը 125 դահեկան ։ ի Պօլիս ... ի Կարին ... Գէորգ Աղայ ... Սմիւռնիա ... Վենետիկ ... Երուսաղէմ ... Տփխիս ... Կարապետ ... գրատունը ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

Կ. Պօլիս 29 Մարտ ։

Զօրաւոր ու մեծ ուրախութեամբ կըծանուցանեմք Ազգիս Հասարակութեան՝ Կոստանդնուպօլսոյ Ազգիս դպրատուններուն օրէ օր աւելնալու բարեկարգութեամբ յառաջանալը ։ Նոյն ժիրաւոր ... ծրագրոս ... մէջերը մայրաքաղաքիս ... Աստուածահաճոյ ջանքերէն, և անոնց պէտք եղած տարեկան թեանցը վրայօք իրենց հայրենասիրական արդիւնաւորութիւնը բաւական աւելի հեռու ՚ի գործ դնելին ։ Որպէս զի բարեհամբաւ ... Սէնթ Ամիրային ... դպրոցի հաստատելը, և Երբանիկ ... Յովհաննէս Ամիրային ալ Ուսումնարանին հիմնաւորելը ։ Որոնց ... փայլերին՝ բաւ բերման ժամանակին ... անցով մը պաշտօնեայ ... , բայց անոնց ... սոսկ ... չի պակսելով՝ կրթական ժամանակին յաջող պատեհութեանը՝ որ վերոյին ցուցուցանէ անոնց յանկալի պայծառութիւնը ։

Նոյն ... Սուրբ Աստուած երկար կեանս պարգևեսցէ, անխոնջ ջանքով միշտ խնամք կը տանի իւր բոլոր հպատակներուն հանդարտութեանը՝ բարեկրթութեանը և ամեն կերպ յառաջադիմութեանը համար ։ Ուստի ամեն տեղ ազգիս ազգասէր անձանց ալ՝ ազգօգուտ միջոցներուն խնամք տանելու համար՝ ամենևին արգելք մը չի մնաց ։

Օրհնեալ է Աստուած ․ զի Ազգիս՝ գրեթէ բոլոր հասարակութեան սրտին մէջ ուսումնասիրական ջանքի եռանդը վառուեր արդեն ։ Վասն զի Կոստանդնուպօլսոյ ամեն գին հաստատուած ազգիս դպրատուններն ալ՝ սկսեցին օրինաւոր բարեկարգութեամբ յառաջ երթալու՝ որոնց ցանկալի համբաւը ազգիս օրագիրներուն արժանաւոր նիւթ մը կըլլան կոր ։ Այս պարագայիս մէջ հարկ ունիմք Կոստանդնուպօլսոյ Պատրիարք Բարձր Սրբազան Մատթէոս Արք Եպիսկոպոսին, որ հիմակուան պարագով ժամանակիս իւր հայրական պարտաւորութիւնը կատարելու հոգ կըտանի, մայրաքաղաքիս դպրատուններուն խնամք տանելով ։ Վերջապէս Կոստանդնուպօլսոյ դպրատուններուն վրայօք առ այժմ այսքան համառօտ ծանօթութիւն մը տալով՝ կըփա-

թանք ամէն մէկ դպրատանց համար պէտք եղած տեղեկութիւնները հրատարակել ․ որն որ շատ աւանդ ալ խոստացեր ենք ։

Կոստանդնուպօլսոյ մեր Թղթակից յարգելի Աղաթօնեան Միսաք Աղայն՝ վերջին շաբթուան մէջ գրած գրովը կըծանուցանէ՝ Խասգիւղի Ուսումնարանին աշակերտաց քննութիւնը, որ անցած 10ին ժամը 4ին սկսելով՝ բազմութիւն անձանց ներկայութեամբ շատ փառաւոր հանդէսով մը կատարուեր է ․ քննութիւնը միայն Քերականութեան և Աշխարհագրական (Մաթեմաթիքայ) գիտութեանց վրայօք ըլլալով՝ շատ քաջ պատասխաններ են աշակերտներ ։ Այս փառաւոր հանդէսին նախագահ է եղեր Կոստանդնուպօլսոյ Նախկին Պատրիարք Բարձր Սրբազան Կարապետ Արք Եպիսկոպոսը, ուր և ներկայ գտնուեր են շատ մը հայ և յայն արտաքնոցի հոգևորականք, և մայրաքաղաքիս ամեն կողմէն երևելի միջնակ և հասարակ մարդիկ ալ ։

Հարցաքննութիւնը դեռ չի սկսած՝ Խասգիւղի սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ Երժանայապատիւ Տէր Յովհաննէս վարդապետ քաջահայր ատենաբանութիւն մը ըրեր է, և քանի մը ձայնաւոր աշակերտք ալ քաղցրաձայն երգեր են

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿԱՂԻԿԻՆ ՍԻՒԱՆԱՅ

Ի Հայս Թարգմանեալ ի Ֆր. ... ի Յաղագս ... ի ... Տեառն Պօղոսի ... Ի ... Ամենապատիւ ... Յամի Տեառն 1825 Դեկտեմբ 2 ։

(շարունակութիւն և վերջ ․ տես թիւ ․ 103, 104 ։)

Հատուած ․ Ժ ։

Յաղագս եկեղեցական պաշտամանց՝ այժմեան եղելոց ։

Զօրհանապազ ՚ի մէջ գիւղի վաղընթացս կեալ ... զամենայն ..., և երամակին զան ժողովին ..., երբև ձայնիւ փողոյ ՚ի հովիւք ... և սկսանին առնել զիւրեանց ... Աստուծոյ ․ և զգեստը ... ժամերգութիւնն ըստ պաշտաման ․ մինչև ..., զոհանալն ։ Այս ժողովուրդս ..., ... ծանր ...ակ ... ուշադրութեամբ Աստուծոյ ։ Յետ որոց ... կատարելոյ ժամերգութիւնն, ... երգոց ... ՚ի պահոց ... և կատարեալ ..., վասն խնդրանաց և ՚ի անձինս բաց, որ զաւանդական ... զաւթն, ըստ կարգ ։ Որ ..., ... ժամուն, և ... երգոց և ... աղօթիւք պահոց, ապա գնան ՚ի ճաշել, ուր ընթերցանութիւն զվարս հարանց սրբոց, որում ունկնդիր լինին՝ ըստ կեանս ծառայելով զպարգևսն Աստուծոյ ։ Յետ ... ժամուց անցանելոյ, զերեկոյեանն բերկրանին, նախ՝ զի ... ..., և զհոգևորս ․ ... բոլոր ... զերեկոյեան ... , ... և պատեհայ, գնան ՚ի սենեակս առանց ... ընթրելոյ ։ Յն ոմանք ՚ի նոյնան որք խոկ և խոկ նոցին, և են՝ որք ՚ի վերայ այնոցիկ երկար աղօթից ՚ի ժամն ... առանձնականաց պարապին մտածութեանց ։ Իսկ որ մեծն է, գրեթէ ՚ի մեծի պահոց, ... ժամս գտանին նոցին, առ աղօթից երկար լինելոյն, յորում են ոմանք որ զօր ամենայն զուլթն կանոնն լուացուցանեն ՚ի ծածուկ ։ Հանդերձեալ ժամարար նոյին հանէ զգիրքն ողջոյն՝ պաշտօնէիւք հանդերձեալ ՚ի սպասաւորել սրբոյ Պատարագին ։ Իսկ ՚ի սարուց, 10 գիշեր խմբովին հանեն, հինգ աւուրս Նաւակատեաց Տնկոց, Տեառնընդառաջի, Զատկաշաբթի, Մեծի Ուրբաթու, Նոր կիւրակէի, և Հոգւոյ գալստեան, յորս ամենեքեան գրեթէ ՚ի բերան ասացեալ ։ Եւ այնպէս զգիշերս զայսոսիկ անցուցանեն ՚ի պահս և ՚ի փառս սրբոյն Աստուծոյ ։

Հատուած ․ ԺԱ ։

Յաղագս բարուց և վարուց նոցին ։

Կրթութեամբ ամենայն գիտու հեզը, և խոնարհ, ամենայն հլութեամբ և հաւատութեամբ ։ ... երբեք խոհէր լինի ՚ի նոցին բերանոյ բան ... ապականացուցիչ յոխերոց պատուականաց, զորս ծանուցանեն քաղցր բանից ըմբռնողաց միայն և ...՚ի մէջ ազգին կարգաւորաց ։ Եւ ... փոփոխեալ մի թերեւս ․ զայս միայն ասեն, թէ ամենայն հայրն որհնեալ ․ բայց դու մի զծարգաւորականն ընդունար ըմբռնողութիւն, այն զի նոցա բանն է ..., այն՝ այո, և ոչն՝ ոչ ։ Աւ ընդ նոցին ... ՚ի սրտի ունելով ․ ըստ Աւետարանական պատուիրանս ․ այլ նոցա ժամային փոքրն անձն յանձնել իւր մեծին ... հնազանդութեամբ իւրք, համբերութեամբ ... ձեռնով ... զգեստ ... յորմէ ... թիւնն, առանց ... ։ Իսկ փոքրը են զգուշ հանդէս ... սրբոց Հարց ․ ... ՚ի մարդկային ընութեանց ... և կարեւոր ։ Համբերատար յաւուրն ..., կաղմեալ ՚ի յուրբաթ, յաղաւնէ, և յայլ ընդունելոյ ․ և գրեթէ ... պահոյն պահեն, բաց ՚ի շաբաթէ և ՚ի կիւրակէէ, յորս նաւակատեաս

նրդ մը երգեր են, որն որ մինչեւ արժանա-
պատիւ քաղանոյն է յօրիներ. որուն արժանի
կրօնակիցս այս տեղ դնել :

Ընծայական

Որդեակք որ առաջող պատճառ հարկաւորից ա-
մեն մեկուդ գալ այսօր այս իմաստութեան տունս, և այս պատկառելի ատեանը կոչել : Սէրն Հայրենեաց :

Ով քաղաքներէդ իմ տկարութեանս օգնական հանդիսականացդ կարօտեալ աչացը առջև չկեանքս շարժել : Սէրն Հայրենեաց :

Նա այս իմաստութեան տունս հաւաքուելնուդ նպատակը արդեօք մր մխիթարն պիտի առնու Պարծելոյ վասն Սիրոյ Հայրենեաց :

Գիտեմ զի Սէրը ամէն առաքինութեանց Թագուհին միանգամայն և Թագուհին է. եթէ այս նախանձելի ժողովոյ ժողովականաց սրտին մէջը սէրը Թագաւորեր է նէ՝ անհնարին եղածները անշուշտ հնարաւոր կըլլայ. դժուարին սկսուածներն ալ՝ շատ հեշտութեամբ կը յաջողի :

Ներելի՛ք մեղանաց, եթէ հայրենեաց սէրը Թագաւորած չըլլար նէ, այս դպրոցիս ընկերութիւնը ինչով հաստատութիւն կըգտնէր. չէ՞ որ նոյն սիրոյ անխզելի կապովը հաստատուած է. և անոր փախճան ալ ուրիշ բանի համար չէ, բայց եթէ հայրենեաց կորուսեալ փառքը ուսմամբ միջոցաւը վերստին ձեռք բերելու մտօք է :

Ուր է Հայաստան աշխարհի նախնի չքեղ բարեզարդութիւնը, ուր մնաց Արարատայ անզուգական փառքը, որ ամէն ազգաց ալ նախանձելի եղաւ գիտութեան և իմաստութեան միջոցաւը, մինչև յաւիտենական անգամ Աթէնքը՝ որ իմաստութեան մայր կըսուէր, Հայաստան ճարտարախօսութեան վարժապետ կըխրկէ Պարոյր Հայկազունը. բաւն չափազանցութեան ձեռօք մը հասկընալ. այսպիսի պատմութիւնները յայտնի կըծանուցանեն մեզ, որ սուրբ Բարսեղ Կեսարացի և սուրբ Գրիգոր Աստուածաբան Նազիանզացի եկեղեցւոյ կրկին լուսաւոր ջահքը՝ մինչեւ Պարոյր Հայազնի վարժապետին աշակերտուին Աթենքը. նա ինքն յունաստան աշխարհ անմխիթար կոչեար : չըլլայ թէ Պարոյր պերճախօսութեան վարժապետը աշխարհէս վերցուցի նէ, ճարտարախօսութեան յիշատակն ալ հետը տանի :

Բայց ափսոս, քանի որ մեր հայրենեաց հին պարծանքները մտքս կըբերեմ այնչափ ալ այդ հիմակուան խղճութեանը վրայ կողբամ ու կարօտսոեմ. և ասոր պատճառը ուրիշ բան չէ, բայց միայն ազգիս ողորմ վերմունքեան և դաստիարակութեան հոգ չըլլալուն պակասութիւնն է. և իմաստութեան և առաքինութեան դպրոցներուն պաս ձայն է. ահա այս է մեր խեղճ ճակատն սկիզբը. վասն զի մէկ ազգի մը չկայ անանկ փառաւորապէս թեհնաթի, քան մտաւոր ողբոց դպրոցներուն դրանդը փակելէն 'ի զատ : . . . . . .

Աւրին աւասիկ քեզ Հայաստան աշխարհ. զի այս իմաստութեան տունն ազգիս բարերարաց ջանքով որպէս փիւնիկ 'ի մոխրոց վերստին պիտի կենդանանի, և քայքայեալ աւերակներդ վերստին պիտի նորոգէ :

Ուր է մեր Պողոտացի երդիքներուն քաղցրաձայն երգոց հնչմունքը, ափսոս՝ որ մահուան թմրութիւնովը լռած կեցեր են. երբեմն կուրանացուները Հայոց լեզուներ մեր աշխարհաշէն դիւցազուններուն անուամբը, և կըյորդեցուցեր բնիկ և օտար անտառաց Արամեայ Տիգրանայ Արտաշէսի և այլոց դիւցազանց քաջութիւնները, և Արարատայ լեռներուն ալ արձագանգ կուտային :

Բայց բնաւ անմխիթար չենք. սիրտ առէք հայրենասէ՛ք. Կորոսեան սարերը այսօր նոյն գեղարձակոն արձագանգաց մէկ համբ կուտան մեր ականջներ՝ հայկական սերնդոց մտաւոր մանկներուն եղանակելու սա անոյշ նուագովը :

Բարձունք Մասեաց և Նըբատայ՝
որ հնծէիք երբեմն 'ի սուգ
մինչ եւ Արփիոյն ինեթ հայեցիք
զերթ Կեդարու վրան գարձայ :
Արդ կայտռեցէք յայս նոր նուագ՝
զի հնչէ ձեզ մանկանց երամ,
զի ձեռըն Տեառըն միւսանգամ
կանգնեալ արձանաց զիմ աւերակ :

Նուագ

Քեզ փառաւորութեան միջս նոր նուէր
մատուցանեմք Հայր երկնաւոր,
և պաղատիմք ընդ այս յարկ նոր
հայեաց գըթով մի տար յաւեր :

Իմաստութեան տուն քո խարխուլ
ինկ կանգնի աշխարհ Հայոց,
որ զերթ փիւնիկ 'ի մեր մոխրոց
յառնեմ արդ քեզ փառս յաւելուլ :
Ո՜չ թէ 'ի մի ձուլեր Երկին
ըղձիւրս Այգիս 'ի սեր քաղցրիկ,
որով վերջին փառք տանս այսմիկ
գերազանցեսցեն քան զառաջինն :

Նուագ

Ո՜վ սերունդ փրկիչ Ախոսու
ըղձունք Սիրոյդ կենդանի կայծ
վառեալ անշէջ յոգիս եղբարց,
որք պաշտպան են մեր ժողովոյս :

Ո՛ տայր լսել ծերոյն Խորենայ
յերգըն ողբոց 'ի սոյն հանդէս,
ուր գիտութեանց ծաղկէք պէսպէս
վերընձիւղին դոս յարմարոյ :
Ահա յայգիս մեր նորատունկ
փըթթին ուսմամբ ծառք իմաստից՝
ձեր օրհնութեամբ Հայր հոգեկից
Սահակ Մեսրովպ առաքեալ արթունք :

Նուագ

Ամենաշնոր Հայրիդ անմահ
այցելեա այսմիկ դարման Հօր տար
զի 'ի շնորհս Քո անսպառ
պտղաբերեսցի այժմ և յապայ :

Երանի՜ է քեզ Հայաստան աշխարհ . . . . ահա բարենշան օրս կըյուսադրէ անշուշտ, որ ցաւք և երկամք ծնած որդիքդ այս ճեմարանս վարժուելով, առաջին երանաւէտ դարուն փափաքած պտուղը միսանգամ պիտի տեսնաս, մեր երանաշնորհ սուրբ թարգմանչաց Սահակայ և Մեսրովպայ օրհնութեամբ, և անոնց աչքէն վազած սուրբ արցունքով

կերակրով շատանան : Նա 'ի վերայ այսորիկ ամենայնի, են ոմանք, որք զերբեմն կերակուր ոչ առեն, այլ լոկ հացիւ և ջրով բաւականանան : Են և ոմանք, որք զաւուրս հինգ, անսուաղ մնացուցանեն. բայց որքան կարելին է զգուշացեալ, սակայն 'ի յայտ եղանել գործն բարութեան, ոչ սպարէն Աստուածային է հրաման (որ ոչ անցանէ) ուխտ է 'ի ծածուկ, որ ոչ յայտնեսցի եւայլն : Նա որպէս դիմաց ձուարն պահեն պահս հրաժարմամբ 'ի կերակրոց, բաց այնմ և զհոգեւորն պահեն հրաժարմամբ 'ի մեղաց, բաց կարի, զոր անուեալ իմ, ապացուցանել յաժարեցայ : Ի սաստիկ ձմեռան ոչ վառեն զհուր 'ի սենեակս իւրեանց, այլ տառապանօքն վառեալ հրով ջերմանան : Նո՛ն են յիրաւի բաւ ամենայնի անկեղծ 'ի վարս, զի որով կեան 'ի մենաստանս, նովիմբ վարին յաշխարհի : Զգեստք մարմնոց նոցին են խորաղն յայժ մեկին (այսինքն անդարդ) բակրեալ 'ի վանահօրէն մինչև ցյետին միաբանակ, զոր տեսանեմք : Վանահայրն ոչ կարէ առանձին վասն իւր առ եւ ել ինչ, առանց հաճութեան հասարակութեանն, ամենայն ինչ հասարակաց է. ոչ որ 'ի նոցանէ ունի մինչ ցմի դրամ, այլ զոր ինչ ունին պահէ արկղապահն, որ հաշուիւ զայնոսիկ ծախէ 'ի պէտս մենաստանիս : Ահա քեզ կրօնաւորութեան ուղիղ սահման պայմանի, որք չեն բաց այլոց, որոց ոչ գոյ այլս յաւիտենական փարթամութեան, զոր քաջ գիտեմ, սակայն լաւութեամբ պատուեմ. զի մի զառաջանս իմաստութեան յանդիմանեցից. մանաւանդ զի չէ իսկ պիտոյ՝ յաղագս ամենեցուն քաջայայտ լինելոյ :

Հատուած . ԺԸ :

Յաղագս ատըրեկայ՝ թէ ուստի՛ ունին :

Նախ քան զաւերումն Պեծզաքումբայ գաւառիս, թէպէտ ունէին նախնի վանականքն զթէմս, յորում 24 գիւղք էին յի բնակէլք. սակայն այժմեանքն ոչ ունին զթէմս, ոչ անդս և ոչ անդաստանս : Այլ՝ զկամակոր մտօք զճշմարիտ ազգասէրսն Արիստոսի՝ արարչին ամենայն փարթամութեանց, զգեցեալ ունին զկերպարանս, և շրջին մուրանալով շնաց, 'ի կողմանց Ղազախու, Երեւանայ, և երբեմն Աղուանից (այսինքն Սահաթապաց) որով կերակրին, և օրհնեն զառաջսն : Իսկ զհանդերձից պիտոյս՝ այլազգն հանդերձ, յուղարկեն 'ի փոքունց կրթակոց իւրեանց, որք 'ի Տփղիս, 'ի ձեռն հաղաբարձութեան Նորին բարձր Սրբազնութեան Տեառն Ներսիսի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի և տեառն Վարդանու եւ այլոց : Նա այնպէս բաւականութիւն ընկալեալ՝ յորհնեալ մեր ազգ, կեան զոհ զվիճակէ իւրեանց, մնամ անկ աղօթիւք զկերակրիչն իւրեանց բոլորից փառաւորելով :

Հատուած . ԺԹ :

Յաղագս Լաւաշին, որով պղէտս կարեաց մուծանեն 'ի եկեղեցիս :

Ունին լաւաշ ինն անտառագեաւ 'ի մէջ ծովակիս յեօթանց մեծամեծ գերանաց միակցեալ, որ ունի յերկոսին կողմանն զփայտեղէն և անշուք վանդակս զոր երկու մեծագոյն թիակք վարեն անձինք չորք. երկու երկու նստելով առ իւրաքանչիւր թիակս և կարի ստէպաննամբ, բաց որում զամենայն սպասաւորութիւն վանիցն կատարեն ինքեանք կրօնաւորքն. նոյնպէս և լաւաշն են թիավարք, զոր 'ի վարել սաղմոսեն, կամ զժամս առնեն, բաց պատշաճի որով մուծանեն զամենայն պէտս կարեաց եղբարց : Եւ ամենայն նաւակի տանեն ընդ ինքեանց լաւաշ ոչ սակաւ զպէտս հացի, յաղագս տալոյ զնոյն իշխանաց, որովհետև միշտ է ծախիս պողոտայն կամ ձանապարհն, որ տանի 'ի Նոր բիժու, Երեւանայ և յայլ տեղեաց, 'ի Ղազախ, 'ի Գանձակ, 'ի Տփղիս, և անդրադարձողաց : Եւ յաղագս շահելոյ օրհնաւոր նաւակ, կամ մակոյկ, ոչ կարեն նաւել 'ի սաստիկ հողմ հողմոյն, որ դարեւմտեանն կոչեն Գիաշա. և զարեւելեանն Սօթ, (վասն Սօթ գեղջ որ է այժմ աւեր). զհիւսիսայինն՝ Քօլ, որ է մայ-

ն ծովասածուն թափով քրոնիկոնէն ելած և տարած ուրիշ աշխարհ, քան զեղեցկական գրաւոր առաւել գիտի կերպարանել՝ ողջագոյն իմաստութեան բանաւոր ծառերով զարդարուած :

Այս բաւական ամէն բարեմանութեանց գիւղացութիւնները զխաւէք մրափան աշակերտներ՝ ձեր ուսման միջոցաւը գիտի առացուի . աշխ նորոգ կանգնեալն Հայաստան, սիրելին իմ Հայրենիք, անձկալին սրտիս և հոգւոյս, իր սիրոյ բազուկը գրկաստարած կարկառեր է ձեզի փառքիդ համար . վասն զի ձեզմով կըյուսայ իր խորթնացեալ փառքը վերստին փայլեցունել, և Հայաստանեայց բազմ Եկեղեցւոյ լուսոյ զարդ կացուցանել :

Դուք ալ առաքինի զաւակունք, մրցեցէք այս ձեր ուսումնական ասպարէզին . վասն զի այս աշակերտաց խումբը՝ մեր Հայրենեաց քաղցր ակնկալութիւնը ձեր յիմունքէն կախեալ կըմնան . աշխ մինչ առէք, որ ձեր աշակերտականները չէ թէ միայն ձեզ, այլ բաւոր ազգին փառք և պարծանք, թէ որ երկու կողմն ալ հաւասար ջանքով աշխատիք նէ . չէ նէ՝ մեր անս առաջ չերթար բանը, և կըբաղձանքիմ որ ամենթ ալ չեմ գտներ :

Դու գու Ձիթենա փրկիչ իմ, աղաչեմ զքեզ, քաղցր աչաց նայէ այս սիրայի յարկիս, և սոսր միրցին փառքը առաջինէն եւեւ մենացոյց քու պարգեւող, և սոսր պայծառութեանը ձեռնտու ազգասեր ընկերութեան միաբանութիւնը, և ուսուցչաց և աշակերտաց զաւակ քու ամբողջութեան ամբողջ խնամքը տակ պահպանէ : Դու որ Հոր Աստուծոյ իմաստութիւն ես, դու ինքն իմաստակալ եղիր այս իմաստութեան տանս, և ամէն փորձութիւններէն ազատ ըրէ . որպէս զի ամենեքեանս որ բարի յուսով կըցանկանք ի կրթանալ սոսր յառաջադիմութեանը, մեր փափագանացը լրման հասնելով՝ միաբանութեամբ փառաւորենք քու ամենօրհնեալ սուրբ անունդ, որում փառք և պատիւ յաւիտեանս ամէն" :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

25 Մարտ :

Կայսերական հրամանաւ յետագայ փոփոխութիւնները եղան :

Էնկիւրիի նախկին կառավարիչ Վեհիպ . Տուլչուի փաշայն Մէհմէտ կառավարիչ անուանեցաւ Էրզրումի փաշային տեղը :

Փողերանոյի և Մարաշոյ վերակացու Ս. Զիլամէ յաւելեանս հաշտարարն Վեհիպ . Թուլչիի գեւին և Աէտա . փոխարքային խորհրդական Օսման պէյին Պոլսոյ ատեանը յանձնուեցաւ . այս ատենանը մանաւանդ ասոնց համար հաստատուեցաւ, որ ատենէնկարգի պաշտօնատարներուն ատենանէն բարձր է :

Էրզրումի կառավարիչ Վեհիպ . Էսադ փաշային Խարբերդի և կայսերական հանքերուն տեսչութեան կառավարութիւնը յանձնուեցաւ :

—Էս շաբաթ Օգոստոսեան խորհրդարանը ամէն օր մէյ մէկ գլխաւոր պաշտօնատարներու հետ խորհրդեան գործոց վրայ պարապեցաւ :

—Խարբերդապատե Էմին Գէօթիկ փաշայն նորկոյ ամսոյս 20ին Իզմիրէն մեկնելուն Իզմիրոյ ուղգեւմաւ՝ Դարդանէլեան կիրճը հասաւ Չէթ, և իր բարձր պաշտօնը կատարելով ծանապարհ ելելու էր դէպ 'ի Իզմիր, ուսկից մայրաքաղաքս դառնալու է :

—Սուլթան գունդ անունով՝ 90 թնդանօթով առմանեան Պրիկը արդէն լրմնցած է, և պատրաստ է ծովը մտնելու : Այս պատուական նաւը շատ աղէկ զարդարուած է և բնաւոր նաւատամիներ ունի, կըսուի թէ Օգոստոսեան Սուլթանը ծանիրօրդութեան բրած տանէր այս նաւու վրայ կայսերական դրօշակը բարձրանալու է :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ՓԱՐԻԶ

Փարիզ . մարտ 1 . Մորոքի աերութեան կողմանէ Պալաքիա ղրկուած գեսպան Սիտ Իբլ Հաժ Էպտուլ Գէաոիր Էշտ փաշայն՝ մայրաքաղաքս այցելութիւն ըրեր՝ և Մէնա . Լուի Գիլիպ թագաւորին հաւատարմաց ներկայացեալ նորա՝ դէպ 'ի Մորոքիա մեկնեցաւ . Մորոքի գեսպանը՝ թագաւորը վրայ մեծ համարում մըն ալ ստացաւ . Մէնա . թագաւորին իրեն ըրած մարդասիրական հիւրընկալութիւնը, և փարիզու մէջ եղած ջերմ կրթութիւնը՝ որ շատ պատուական էր՝ եղանակելու արժանաւոր մեծ գոհունակութիւնը պատմեցին սրտին : Մորոքի գեսպանը Մարսիլիա հասնելով արժանաւոր պատուով հիւրընկալուեցաւ և նոյն շոգենաւով՝ որ եկաւ՝ թէ թէ տան մեկնեցաւ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Պոմպա 19 փետրուար : Մէնն Էփրոսթիսլ զօրքերը այս օրերս ուրիշ փառաւոր յաղթանակ մը ընդունեցին իրենց թշնամեաց դէմ . Անցեալ ամսոյս 29ին Էնգլիզը ընդհանուր զօրապետը 20,000 զօրք բաղկացեալ բանակով մը Սէյխերուն վրայ յարձակեցան, որոնք 36,000 հոգի էին, և երկար ատեն արիւնալից պատերազմ մը ընելէն ետև, ամէն կողմէն իրենց թշնամիները յաղթեցին, որոնք փախչելէն ուրիշ ճար չի գտան . 67 թնդանօթ և բոլոր թշնամեաց պատերազմի պաշարները Էնգլիզացւոց ձեռքը ինկան :

Նոյն խմբակը Էնգլիզացւոց մէկ մասը Պէջ օգնութեան գնացին մեկալ կողմը անցեր էին և Լահորի մայրաքաղաքին վրայ քալելու պատրաստ կըգտնուէին, հաւանական է որ մինչև փետրուար 8 այս մայրաքաղաքս Էնգլիզացւոց ձեռքը անցած ըլլայ :

Կըսուի թէ հաշտութեան դաշնադրութիւն մը եղաւ, որով Լահորի տէրութիւնը կըպարտաւորի Էնգլիզացւոց 1,000,000 լիրէ սթէրլին հատուցանելու պատերազմի ծախսերուն համար՝ և Սութէլէժի և Պաժէյի մէջ տեղը եղած փնտռեալի մասը՝ այսինքն Լահոր՝ Խալիֆոթա և Մուլթան քաղաքները Էնգլիզացւոց թող տալու են : Սէր Հարտիս Նաբիէն հրաման տալու որ այս նոր նուաճեալ երկրայ :

ձի կամ անասուն (տակս անսաուրն Պալաախոր յայնկոյս լինելոյ) . իսկ դժարաւալինն՝ յաւն անուանմնն կոչեն : 'Ի մէջ այոց լերինց հողմոց յառկագանեց 'ի հիւսիս արևելեան հողմոյն՝ Սեւ կոչեցեալ . անկանելի լինի լաւադրե լոնիլ 'ի ծովակին, վասն զմնծամեծ ալիս յարուցանելոյ նորա : Ձմեռն զայն լաստ ազրկալ կապեն 'ի ալրկողի հասատագոյն ըղթայիւք, զի մի կորդեալ յուժգին հողմոց, հեռասցի : Երդունելն թեպէտ կրօնաւորք անդ,ոյս դնաւակ չլինելոյ ամէն, առաքեալ 'ի Դիւանն Տփխիսոյ . բայց ըզհարստար նաւակերս ոչ գոմիերայն աղագաւ, ինպան են այնպէս նշնթքն :

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Գիտեմ ընթերցողիդ սիրելոյ՝ խնամ համադգոյոյ հանկերծ կրկնութիւն . Տեսէք գմայկ մեր նախահայր, ծրագիր արթութեամբ ոսյան զՏէրբենդեթ, հրաշագոյնն 'ի հոկայս աշխարհի, որով, և հըմրան ափանի անուն ժառանգեալց : Այս թէ ըկինդ շառաւիղեալ 'ի նմանէ Գեղամն այն, որ կայաւ զկողմն հեղաքունեցայ, զոր իւր անուն անուանեցայ : Ո՜հ, նչ զառաջինն 'ի կըգւոյս, և որ եզանակաւ առ եղև լին, և յումէ՞ շինեցաւ, յորում թուականի, կամ յայր ժամանակի : Այս թէ 'ի ձեռն որոց նորաշխան եկեղեցեաց, կամ կերպեցեան նորոգ շինուածք :

Ո՞յք էին այնորիկ, որք զառաքինութիւն ունելոյս կալան, ի՞նչ գործք առ նոցին ժամանակաւ, մինչև ցայժմեան տեսուչն : Ո՞վ էին՝ որ փայլէին առաքինութեամբ, կամ ներկայականս զի՞նչ ինչ գործս բարութեան ունին : Այդ՝ բաւ որում տեսչեկացոր մանաւոր արդիւնութեանց ծովակիս, կղզեկիս, և լիակյացն : Այս՝ մնչեմ և զիս սիրտ սրտիւ 'ի բարին, որ 'ի յուսարձացուցանել զմիրա քո, մանաւորքս եղէ աշխատ, և մասուցի քեզ, իբրև ըղձերիկ ծաղկանց յրնտանի ծաղկոցէ փանաքիմայ անձին նուաստացելոյ :

Դարձջիլ զայսմանէ, առ քերթողաց առ վերծանողն :

Ո՞վ ի՞նչ քեզ տալ կարող՝ երկս համայսի,
քան զայս Սեւայ մաննայ՝ մեղայն ազգի .
որ միայն և նմ՝ ծովակիս պատիւ,
որոյ կըրծկի՝ այսր երգանսի :
Էջմիածին իմ Հայկ՝ այր քաջարատրիկ,
որդւովը պերճացեալ՝ աշխատաւոր հիկ .
յորոյ և Գեղամ՝ տիրողն էր կայմանցս,
զորս և կոչեաց՝ յիւր անուն քաղցրիկ .
Բայն Հեղութեամբ՝ լուր խոյց բանից,
թէ զի՞նչ յետ սորա այն շինաց անդից .
Լուսաւորն Հոգւոյ՝ մէջ արփիափե,
կարգեաց և շինեաց՝ զայս փոքր Հրաշալից .

Այս մըջ կոչան՝ արդեօք զայս անցի,
կամ թէ կրկնակի՝ յորոց նորագի .
տեսեր ընդարձակն՝ առ 'ի մէնջ ոգեալ,
երկրորդել 'ի սմին՝ է յոյժ անանցի .
Բանձր յառաջնեանցն՝ թէ զոյ պիտանի,
որում փնջակ մի՝ որ ինչ գտանի .
կարկառեմ որոյ՝ այսմ են անտեղեակ,
ընծայեմ 'ի ձեռն՝ իւր առ ընտանի .
Ի սէր քո աշխատ՝ եղէ բազ կարի,
տալ զուարճութիւն՝ սրտի քում բարի .
'Ի բերկրիլ սմինի՝ նորայլոյ բանիւք,
գտնեմ զիս մխիթարն՝ որում արժանի .
Եղաբէկ պատէ՝ խուսիցս փոխանակ,
զոր և հնտեցի՝ սիրոյդ զադաթան,
զիմ ծառայութիւն՝ որ զկնոյ քաղի .
համարիմ ինձ թող՝ իւր արքայական :

Խմբագրական :

Մարգերանի (?) ազգը շարունակ ճշգրտութեան . եթէ ալ կամ փիլիսոփաները ելնան ըլլան, և կամ իշխանները փիլիսոփայանան . Այն հաստատութիւնն է երջանիկ, ուր տեղ որ ճշմարտները փիլիսոփայ ըլլան, և ամէն բարիք գիտեն :

ՎԱՐԴԱՆ

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԵԱՆՔ

ՃԱՌ Ս ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ

ՈՐ Է

[illegible]

ՏՊԵԱԼ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

1845

ՃԱՌ Ս ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՈՐ Է

[illegible]

ՏՊԵԱԼ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

1845

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՏՊԵԱԼ

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

[illegible]

1845

[illegible]

[illegible]

ՈՐ Է

[illegible]

ՏՊԵԱԼ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

1844

[illegible] 28 [illegible] է ։

[illegible]

[illegible]

	Տր	Ղր	Փր
[illegible]	1	45	10
[illegible]	1	45	5
[illegible]	1	44	30
[illegible]	1	42	30
[illegible]	1	41	5
[illegible]	1	39	5
[illegible]	1	37	25
[illegible]	1	35	10
[illegible]	1	32	15
[illegible]	1	31	10
[illegible]	1	1	13
[illegible]	1	2	7
[illegible]	1	..	32
[illegible]	1	2	36

	Տր	Ղր	Փ
[illegible]	1	2	12
[illegible]	1	47	..
[illegible]	1	46	10
[illegible]	1	43	10
[illegible]	1	42	20
[illegible]	1	41	..
[illegible]	1	2	30
[illegible]	1	2	30
[illegible]	1	2	30
[illegible]	1	2	26
[illegible]	1	2	21
[illegible]	1	2	11
[illegible]	1	2	18
[illegible]	1	1	29
[illegible]	1	1	17
[illegible]	1	..	35
[illegible]	1	1	38
[illegible]	1	1	25

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ [illegible]